

**LIETUVOS VYRIAUSIOJO ARCHYVARO TARNYBOS
ELEKTRONINIŲ DOKUMENTŲ VALDYMO KOMISIJA**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2014-03-03 Nr. V6- (1.41 E)V6-88

Vilnius

Posėdis įvyko 2014 m. vasario 6 d. 9.30 val. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyboje. Posėdžio pirmininkė – Daiva Lukšaitė, Elektroninių dokumentų valdymo komisijos (toliau – EDVK) pirmininkė.

Protokolą rašė Iлона Nečiporenkienė, EDKV narė.

Dalyvavo komisijos nariai: Edmundas Kazakevičius, Mindaugas Pelanis, Antanas Mitašiūnas, Vaidotas Ramonas, Rimvydas Jančiauskas, Aurelija Orlova, Evaldas Židonis.

Kiti dalyviai: Lietuvos vyriausiasis archyvaras Ramojus Kraujelis, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos (toliau – LVAT) Dokumentų ir archyvų valdymo skyriaus vyriausioji specialistė Asta Jodinskė, Asociacijos „Infobalt“ Interneto projektų vadovas Gintaras Krušinskas, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos Informacinės visuomenės politikos departamento Informacinės visuomenės plėtros skyriaus vedėja Aušra Kumetaitytė, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Elektroninės valdžios politikos skyriaus patarėjas Vytautas Krasauskas.

DARBOTVARKĖ:

1. Lietuvos vyriausiojo archyvaro sudarytos darbo grupės parengtas atnaujintas Elektroninio dokumento PDF-LT-V1.0 specifikacijos projektas.

2. Elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikacijos ADOC-V1.0, patvirtintos Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2009 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. V-60, keitimo poreikiai.

SVARSTYTA. Lietuvos vyriausiojo archyvaro sudarytos darbo grupės parengtas atnaujintas Elektroninio dokumento PDF-LT-V1.0 specifikacijos projektas.

Lietuvos vyriausiasis archyvaras Ramojus Kraujelis išsakė nuomonę, kad artėja galutinio apsisprendimo dėl elektroninio dokumento specifikacijos PDF-LT-V1.0 projekto (toliau – PDF-LT-V1.0 projekto) etapas. Paskelbus specifikacijos projektą Teisės aktų informacinėje sistemoje (Nr. 14-402) tikėtasi, kad didelių aistrų dėl šios specifikacijos nekils. LVAT kol kas nėra sulaukusi esminių pastabų dėl projekto ar nuomonių, kad tokios specifikacijos nereikia. Galima kalbėti apie tam tikrus technologinius klausimus, kuriuos šio posėdžio metu galbūt pavyktų aptarti. Valstybės informacinių išteklių tarybos, sudarytos įgyvendinant Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių įstatymą, pirmajame posėdyje taip pat bus svarstomas specifikacijos PDF-LT-V1.0 įteisinimo klausimas. Tikimasi pritarimo. LVAT atstovai ne kartą teigė, jog būtina išgirsti ir Valstybės informacinių išteklių tarybos nuomonę dėl PDF-LT-V1.0 reikalingumo. Jei Elektroninių dokumentų valdymo komisija, Valstybės informacinių išteklių taryba pritartų specifikacijos projektui, per mėnesį būtų galima baigti jį rengti. LVAT numato atitinkamai peržiūrėti ir Elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikaciją ADOC-V1.0 (toliau – ADOC specifikacija), atsižvelgus į jos taikymo patirtį. Norėtusi, kad naujų specifikacijų taikymas nesukeltų sumaišties.

D. Lukšaitė atkreipė dėmesį, kad diskusijos dėl elektroninių dokumentų pdf formatu įteisinimo vyksta nuo 2010 metų. Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. V-121 sudaryta darbo grupė parengė pirminį PDF-LT-V1.0 projektą, kuris ne kartą aptartas 2012 metais. 2013 m. gegužės 31 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijoje vykusiame pasitarime dėl elektroninių dokumentų formatų buvo išreikšti pasiūlymai dėl nesudėtingos struktūros rašytinių pdf formato elektroninių dokumentų (pagrindinis dokumentas su neprivalomais neatsiejamais priedais) specifikacijos poreikio verslo įmonėms. Buvo išsakyta nuomonė, kad reikėtų numatyti 2 reikalavimų lygmenis (A ir B), pagal kuriuos gali būti rengiamas ir tikrinamas pdf

formato elektroninis dokumentas (B lygmens reikalavimus atitinkantis dokumentas išsiskirtų tuo, kad jam nebūtų numatyta jokių privalomų metaduomenų, išskyrus parašo metaduomenis, būtų galima jį papildyti atitinkamais duomenimis taip, kad dokumentas atitiktų A lygmens reikalavimus). Atsižvelgiant į šiuos poreikius Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2013 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-48 buvo atnaujinta darbo grupės, rengusios *pdf* specifikacijos projektą, veikla. Ši grupė parengė PDF-LT-V1.0 projektą. Šiuo metu dar vyksta diskusijos tarp specifikacijos projektą rengusios darbo grupės ir kitų informacinių technologijų ekspertų.

V. Krasauskas paminėjo, kad neseniai dalyvavo Baltijos elektroninio identifikavimo (angl. Baltic eID workshop) pasitarime, kurį organizavo Estija, pirmininkaujanti Baltijos ministrų tarybai. Estijos atstovai siekia laikytis ETSI patvirtinto ASiC standarto¹. Šiame standarte kalbama apie pakuotes ir apie du elektroninio parašo formatus (XAdES ir CAdES). Estijos atstovai siekia išlaikyti BDOC² ir toliau naudoti XAdES formato parašus. Tačiau estai abejoja dėl pdf, nes yra įvairių jų modifikacijų, yra daug galimybių sukurti daug įvairių variantų pdf rinkmenų. BDOC antroji versija sudarytų galimybę vizualizuoti elektroniniu parašu pasirašomą turinį. Lietuvoje turime ADOC specifikaciją, parengtą ASiC standarto pagrindu, į šios specifikacijos palaikymą investavo ne viena institucija. Dabar ketiname įvesti PDF specifikaciją. Kas įvertino, kiek tai kainuos? Kam turėti daug, jei galima turėti vieną specifikaciją ir ją plėtoti?

D. Lukšaitė nurodė, kad 2012-09-21 raštu Nr. (1.15)V4-737 LVAT kreipėsi į asociaciją „Infobalt“, prašydama pateikti nuomonę apie galimus (prognozuojamus) naujo dokumentų valdymo sistemų funkcionalumo, apimančio pdf formato elektroninių dokumentų sudarymą ir tikrinimą, kūrimo ir diegimo kaštus. Pateiktame atsakyme kaštai (pinigine išraiška) nebuvo nurodyti. Kaštų klausimas svarstytas 2013-01-31 vykusiame Elektroninių dokumentų valdymo komisijos išplėstiniame posėdyje. Deja, kiek galėtų kainuoti naujos specifikacijos taikymas, sunku numatyti, nes daugeliu atveju tai konkrečių įmonių kainodaros dalykai. Paminėtina, kad Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos ir LVAT kuriamoje centralizuotoje elektroninių dokumentų valdymo paslaugoje turėtų būti realizuotas ADOC ir PDF elektroninių dokumentų bibliotekų funkcionalumas. R. Kraujelis pasiūlė komisijos nariams, atstovaujantiems skirtingoms institucijoms, išsakyti nuomonę dėl PDF-LT-V1.0 projekto.

A. Orlova pristatė Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos siūlymą pasinaudoti Europos Komisijos (EK) atviro kodo programine įranga „Digital signature Service“ ir įvertinti PDF-LT-V1.0 projekto atitikimą minėtos įrangos kuriamiems elektroniniams dokumentams.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atstovas R. Jančiauskas atkreipė dėmesį į tai, kad PDF-LT-V1.0 projektą reikėtų įvertinti pagal Reikalavimų elektroninių dokumentų specifikacijoms projekto 7 punkte numatomus kriterijus, pateikiant motyvaciją, kodėl nėra galimybių taikyti galiojančias Specifikacijas; įvertinti specifikacijos taikymo galimybes ir ilgalaikes pasekmes (organizacines, finansines ir pan.). V. Krasauskas pasiūlė pasinaudoti ES sukurtais rekomendacijomis – bendra vertinimo metodika standartams ir specifikacijoms (angl. *Common Assessment Method for Standards and Specifications* – CAMSS).

R. Kraujelis nurodė, kad finansines pasekmes mėginta skaičiuoti. Naujos specifikacijos taikymas milijonų siekti negalėtų, nes daug priklausytų nuo įstaigų, užsakančių turimų dokumentų valdymo sistemų pertvarkymą, poreikių, t. y. ar pertvarkymo poreikiai būtų siejami tik su PDF-LT-V1.0 atitinkančių elektroninių dokumentų valdymu, ar būtų didesni. Sudėtinga išskirti ir vienos dokumentų valdymo sistemos kainą, nes neretai tai įstaigos vykdomo projekto (dažnai finansuojamo ES struktūrinių fondų lėšomis) dalis. Jei patvirtintų PDF-LT-V1.0 projektą įvestume dvejų metų pereinamąjį laikotarpį, 2016 m. dokumentų valdymo sistemas turinčios viešojo sektoriaus įstaigos galėtų keistis ir tokio formato dokumentais, o kitos įstaigos galėtų naudotis centralizuotai teikiama elektroninių dokumentų valdymo paslauga. Aišku, vėl galima kelti klausimą, kiek rašytinių elektroninių dokumentų specifikacijų reikia. Bet lyg ir nebeturime

¹ ASiC standartas – TS 102 918 v1.3.1. Electronic Signatures and Infrastructures (ESI); Associated Signature Containers (ASiC), ETSI, 2013.

² BDOC2.1 – standard on digital signatures. Prieiga internetu: <http://www.id.ee/index.php?id=36110>.

argumentų pasakyti, kad Lietuvoje pakanka tik vienos elektroninių dokumentų specifikacijos. Valstybės įmonė Registrų centras šiuo metu jau teikia elektronines paslaugas, taikydamas pdf standartus.

E. Židonio nuomone, jei ir toliau kiekviena įstaiga atskirai kurs ir diegs dokumentų valdymo sistemas, tai taikant naują specifikaciją 100 000 Lt bus mokama už įrankinę, atskirai bus mokama už dokumentų valdymo sistemos pertvarkymą. Todėl naujų specifikacijų taikymo iniciatyvas reikėtų pradėti nuo kaštų ir naudos analizės.

R. Jančiauskas atkreipė dėmesį, kad lėšų planavimo 2015 metams ciklas prasidės gana greitai, todėl tikėtina, kad su dokumentų valdymo sistemų pritaikymu naujai specifikacijai susiję finansiniai dalykai persikels į vėlesnius metus.

R. Kraujelis pastebėjo, jog tuo atveju, jei ši komisija ar Valstybės informacinių išteklių taryba pasisakytų prieš PDF-LT-V1.0 projekto tvirtinimą, vėl grįztume į aklavietę. Tuomet tikrai taptų nebeaišku, kas dar gali nuspręsti, kiek Lietuvai reikia elektroninių dokumentų specifikacijų. Atrodytų, pirmiausiai reikėtų spręsti elektroninių parašų formatų klausimą ir tik po to kelti elektroninių dokumentų specifikacijų klausimus, tačiau dabar yra atvirksčiai. LVAT ne kartą kėlė įstaigų kompetencijų klausimą, nes LVAT neturi įgaliojimų valstybės mastu kalbėti apie elektroninių parašų formatus. Tačiau taip susiklostė, kad elektroninių dokumentų specifikacijas tvirtina LVAT.

D. Lukšaitės nuomone, ne LVAT oficialiai turi užfiksuoti, kad Lietuvoje laikomasi ASiC – dokumentų pakuotėms skirto standarto. E. Židonis nurodė, kad Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija siūlo inicijuoti centralizuotą vieningų priemonių pdf formato elektroniniams dokumentams kurti ir tikrinti parengimą ir išplatinti įstaigoms iki 2016 m. Komisijos nario nuomone, svarbu apibrėžti, kokias elektroninių dokumentų pakuotes (zip ar pdf) ir koku būdu viešojo sektoriaus įstaigos turėtų naudoti keisdamosi elektroniniais dokumentais ir kaip bus užtikrinamas jų suderinamumas / priimtumas tarptautiniu mastu. E. Židonis pasiūlė svarstyti galimybę ateityje elektroninių dokumentų specifikacijas įteisinti kaip Lietuvos standartus (LST).

D. Lukšaitė pastebėjo, kad Tarptautinės standartų organizacijos, kaip ir Lietuvos, standartai paprastai yra taikomi savanoriškai, tad kuri institucija teisės aktu turėtų nurodyti, koku standartu reikia vadovautis? Kalbant apie standartų rengimo kaštus, tai ir PDF-LT-V1.0 projekto rengimas pareikalavo nemažų sąnaudų, jei skaičiuotume LVAT darbuotojų darbo laiką ir ypač informacinių technologijų ekspertų darbo laiką. Specifikacijos projektui parengti reikia aukšto lygmens ekspertinių žinių ir iki šiol PDF-LT-V1.0 projektą ekspertai rengė neatlygintinai.

A. Kumetaitienė nurodė, kad Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija pritaria PDF-LT-V1.0 projektui. Ekspertai turėtų nurodyti, kaip numatoma užtikrinti sąveikumą, ir galimus specifikacijos taikymo kaštus. D. Lukšaitė pastebėjo, kad tokių ekspertų LVAT nėra.

V. Ramonas išsakė nuomonę, kad elektroninių dokumentų pdf formatu atėjimas – laiko klausimas, ir tai rodo Europos tendencijos. Pdf formato pridėtinė vertė – formato ir priemonių populiarumas. Lietuvoje tvirtinamas pdf formatas neturėtų būti toks, kad tos priemonės nebūtų tinkamos naudoti. Svarstytinis ir Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos įvardytos priemonės, nors jos ir nėra skirtos galutiniam vartotojui. Todėl verta svarstyti, kad viešojo sektoriaus įstaigos, net ir įteisinus PDF-LT-V1.0 projektą, toliau keistųsi ADOC specifikaciją atitinkančiais elektroniniais dokumentais.

R. Jančiausko nuomone, tarp viešojo sektoriaus įstaigų ir toliau būtų verta keisti ADOC specifikaciją atitinkančiais elektroniniais dokumentais, naudojantis ir Nacionaline elektroninių pranešimų ir elektroninių dokumentų pristatymo fiziniams ir juridiniams asmenims sistema (e. pristatymo sistema). Tačiau viešojo sektoriaus įstaigos turės priimti elektroninius pdf formato dokumentus ir iš verslo įmonių. Gal galima sąlyga: jei verslo įmonė nori pateikti elektroninį dokumentą pdf formatu, šis dokumentas teikiamas per e. pristatymo sistemą, kuri viešojo sektoriaus įstaigai pateiktą ADOC specifikaciją atitinkantį elektroninį dokumentą. A. Mitašiūnas įsiterpė, kad tai neįmanoma, nes pasirašyto elektroninio dokumento konvertavimas nėra galimas – bet koks pakeitimas atšauktų elektroninio dokumento galiojimą. M. Pelanis pasiteiravo, ar šiuo atveju nėra galima „inkapsuliacija“, t. y. galimybė į ADOC formato dokumentą įkelti PDF-

LT-V1.0 atitinkantį dokumentą. A. Mitašiūno teigimu, reikalingos priemonės, kurios gebėtų dirbti su tokią specifikaciją atitinkančiais elektroniniais dokumentais. Tokios priemonės būtinos, nes priešingu atveju ADOC pakuotė būtų tik transportavimo priemonė.

M. Pelanio teigimu, verslo įmonės labai palaiko elektroninio dokumento pdf formatu idėją, nes yra poreikis bendrauti ne tik su Lietuvos, bet ir su užsienio šalių partneriais, tad labai svarbu, kad standartinius įrankius naudojant būtų galima sukurti elektroninį dokumentą ir jį pateikti kitos šalies partneriui. Taigi kalbama apie ne daugiau kaip PDF-LT-V1.0 projekto numatytą B profilio elektroninį dokumentą. O kaip toks dokumentas pasiektų viešojo sektoriaus įstaigas, verslo įmonėms jau ne itin svarbu – svarbiausia užtikrinti laisvą elektroninių dokumentų judėjimą.

D. Lukšaitė pastebėjo, kad elektroninių dokumentų pdf formatu perdavimas viešojo sektoriaus įstaigos turi turėti techninius sprendimus. Verslo įmonės gali būti likviduojamos ir tuomet jų dokumentai perduodami Lietuvos savivaldybių administracijų archyvams. M. Pelanio žiniomis, Estijoje ir kai kuriose kitose šalyse archyvai dokumentus saugoti priima laikydamiesi paprastesnių procedūrų. Archyvai turi atitinkamus įgaliojimus patvirtinti faktą, kad elektroninis dokumentas atitinkamu laiku buvo pasirašytas, ir dokumentai perimami į archyvų valdomas duomenų bazes. Gal ir Lietuvoje reikia ne technologinių, o procesų valdymo sprendimų. R. Kraujelis paminėjo, kad LVAT taip pat žinoma kitų šalių dokumentų priėmimo į archyvus praktika, bet su ADOC specifikaciją atitinkančiais elektroniniais dokumentais ir Elektroninio archyvo informacinės sistemos galimybėmis kartelė buvo iškelta labai aukštai. Aišku, gerai, kad ją galime pasiekti, bet neretai iškyla klausimas, ar tikrai reikia tiek daug siekti.

A. Mitašiūno nuomone, PDF-LT-V1.0 įvedimas kainuos milijonus. Vien tik pdf bibliotekų (ne žemesnio lygio nei ADOC, kad jas būtų galima laisvai platinti) realizavimas kainuotų ne mažiau kaip milijoną litų. Pdf konteineris yra sudėtingesnis nei ADOC. Be to, kiekviena įstaiga tas bibliotekas dar turės integruoti į savo dokumentų valdymo sistemas. Todėl PDF-LT-V1.0 įvedimas kainuos daugiau nei milijoną. Visuomet galima teigti, kad bus pigiai padarytos bibliotekos, bus žadančių pigiai padaryti, bus netgi padaryta ir aktai bus pasirašyti, tačiau daikto nebus. Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos teikiamas siūlymas yra destruktivus ir be atsakomybės. Pavyzdžiui, 2003 m., siekiant taupyti biudžeto lėšas, buvo siūlyta Ministrui Pirmininkui A. Brazauskui nesteigti valstybės sertifikavimo centro, nes tokį centrą gali įsteigti telekomunikacijų įmonės. Ir kokias turime pasekmes? Tokie siūlymai realiai trukdo priimti sprendimus. ES teisės aktais nustato pareigą priimti ir patikrinti XAdES, PAdES, CADES formatų elektroninius parašus. Elektroninių parašų tikrinimo priemonės yra sudėtingesnės nei sukūrimo, nes realiai dirbama su visais parašų formatais. O remtis ES 2011 m. sausio 25 d. sprendimu Nr. 2011/130/ES ir minėtomis jo įgyvendinimo DSS priemonėmis nėra korektiška. Po šiuo sprendimu slypi trys fiksuoti dokumentų formatai. Jei sakome, kad reikia gebėti priimti XAdES formato elektroninius parašus, tai turime omenyje xml, jei PAdES – pdf, jei CADES – binarinius elektroninių dokumentų formatus. Tikimasi, kad greitai bus priimtas reglamentas, kuris leis kiekvienai šaliai apibrėžti, ką ji laiko elektroniniu dokumentu, o kitos šalys tokius elektroninius dokumentus privalės priimti. Taigi reikia spręsti interoperabilumo dokumentų lygyje uždavinį, o ne parašų ir ne programinės įrangos DSS lygyje. PDF specifikacijos priėmimas yra tik laiko klausimas. Galima ją priimti dabar, tik reikia iš karto nenustatyti viešojo sektoriaus įstaigoms pareigos tokius dokumentus priimti.

M. Pelanis pasiūlė šiuo metu įteisinti tik PDF-LT-V1.0 numatytus B profilio elektroninius dokumentus.

E. Kazakevičiaus nuomone, pdf formatas faktiškai Lietuvoje jau yra. Kuo anksčiau įteisinsime PDF-LT-V1.0, tuo bus geriau. Yra nuomonė, kad esant platinamoms bibliotekoms, vienos dokumentų valdymo sistemos pritaikymas PDF-LT-V1.0 galėtų kainuoti nuo 10 iki 30 tūkstančių liktų. Verta būtų apklausti daugiau dokumentų valdymo sistemų gamintojų. Pamokas iš ADOC specifikacijos pritaikymo reikia išmokti, ir bendro naudojimo priemonės reikia paruošti bei pateikti. A. Orlova nuomone, reikalinga išspręsti elektroninio dokumento pdf formatu tarptautinio keitimosi galimybes ir įvertinti EK sukurtą programinę įrangą. A. Mitašiūno nuomone, siūlymas pagal priemonės kurti specifikacijas nėra tinkamas kelias.

E. Židonis pasiteiravo, kiek šalyje galime turėti elektroninių dokumentų specifikacijų. D. Lukšaitė pasakė, kad jau šiuo metu Lietuva turėtų priimti 27 ES šalių narių specifikacijų elektroninius dokumentus. Komisijos nariai aptarė šiuos aspektus. D. Lukšaitė pasiūlė komisijos nariams suformuluoti bendrą nuomonę dėl PDF-LT-V1.0 projekto. V. Krasauskas pasiūlė užfiksuoti, kad Lietuvoje ir toliau laikomasi ASiC standarto, antra – PDF-LT-V1.0 projektas tvirtinamas, tačiau tik aiškiai nurodžius specifikacijos taikymą laiko prasme, atsakius į posėdyje iškeltus klausimus dėl kaštų ir įvertinus galimybes taikyti CAMSS rekomendacijas. V. Krasausko nuomone, verslo įmonės ir dabar gali naudoti pdf.

Asociacijos „Infobalt“ atstovo G. Krušinsko nuomone, tokio formato elektroninių dokumentų naudojimą šiuo metu riboja įvairūs teisės aktai (pavyzdžiui, Valstybinės mokesčių inspekcijos, nes keliami reikalavimai pateikti tik XAdES elektroninio parašo formatu pasirašytus elektroninius dokumentus). V. Krasauskas pasiūlė užfiksuoti ir sprendimus, susijusius su vartotojams pateiktinomis elektroninių dokumentų pdf formatu priemonėmis. Kiekviena priemonė gali sukurti savo pdf rinkmenos variantą. D. Lukšaitė pasiūlė protokole nurodyti siūlymą, kad būtų steigiamas valstybės IT departamentas. Nes tai, ko tikimasi iš LVAT, sunkiai telpa į LVAT kompetencijos ribas. R. Jančiauskas paminėjo, kad tokio departamento poreikio idėja skleidžiama jau ne vienerius metus. Komisijos nariai dar kartą aptarė, jog reikalinga atlikti galimybių analizę, įvertinti kaštų naudą ir parengti išplėstinę poveikio vertinimo pažymą.

E. Židonis pasiteiravo, kiek verslo įmonės šiuo metu yra pasirengusios naudoti PDF-LT-V1.0. M. Pelanis pasakė, kad nesant galutinio specifikacijos teksto į šį klausimą sunku atsakyti. Ir šiandien būtų galima keistis Bdoc formato dokumentais, bet archyvarai žiūri, koks elektroninio dokumento formatas nustatytas teisės aktais konkrečioje valstybėje ir kartu kelia dokumentų perdavimo toliau saugoti klausimus. Todėl verslas labai tikisi B profilio įteisinimo. D. Lukšaitė pasiteiravo, ar kiti komisijos nariai neturi kitų siūlymų, kuriuos būtų galima užfiksuoti posėdžio protokole. M. Pelanio nuomone, svarstyтина, ar negalimas laipsniškas perėjimas prie elektroninių dokumentų pdf formatu, pirmiausia įteisinant PDF-LT-V1.0 B profilio dokumentus, o paskui A profilio. A. Mitašiūnas atkreipė dėmesį į tai, kad Lietuva nekuria savo elektroninio parašo formatų, o remiasi jau sukurtais. Be to, kalbama apie viešojo sektoriaus dokumentus, o ne tik verslui skirtus dokumentus. Todėl įteisinti tik B profilio dokumentus nebūtų tikslinga. Pasaulyje nėra elektroninio dokumento specifikacijos pdf formato pagrindu. Tokios specifikacijos nesant, nėra ką ir perimti. Yra failų formatus nusakantys standartai. Kadangi kalbame apie elektroninius dokumentus, apibrėžiame poaibį tarp visų pdf formatų failų, atsižvelgdami į PAdES ir pdf standartų reikalavimus. ASiC aptarti konteineriai yra zip konteineriai, o pdf konteineriai yra kito tipo. ETSI yra patvirtinusi tiek PAdES, tiek pdf formatus. A. Mitašiūno nuomone, iš Lietuvos EK elektroninių parašų standartizavimo mandato m460 standartų kaitą turėtų stebėti elektroninio parašo priežiūros institucijos. Komisijos nariai aptarė viešojo sektoriaus institucijų kompetencijas ir galimybes dalyvauti tokių standartų kūrimo veikloje.

NUTARTA:

1. Plėtoti esamą elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikaciją ADOC V1.0, parengtą remiantis ASiC standartu.

2. Siūlyti Lietuvos vyriausiajam archyvarui tvirtinti PDF-LT-V1.0 projektą tik parengus išplėstinę poveikio vertinimo pažymą, įvertinus galimybes taikyti CAMSS rekomendacijas ir nustatčius šios specifikacijos taikymo reikalavimus.

3. Tikslinga, kad viešojo sektoriaus įstaigoms būtų pateiktos tvirtinamą specifikaciją PDF-LT-V1.0 atitinkančių elektroninių dokumentų laisvai platinamos bibliotekos ir priemonės, reikalingos tokią specifikaciją atitinkantiems dokumentams sudaryti ir patikrinti.

4. Tikslinga, kad Lietuva turėtų nuolatinę atstovą ES elektroninių parašų standartizavimo veikloje, vykdomoje įgyvendinant EK standartizavimo mandatą m460³ (angl. Standardisation Mandate to the European Standardisation Organisations CEN, CENELEC and ETSI in the Field of Information and Communication Technologies Applied to Electronic Signatures).

³ EK standartizavimo mandatas m460. Prieiga per internetu: <http://www.etsi.org/images/files/ECMandates/m460.pdf>

2. SVARSTYTA. Elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikacijos ADOC-V1.0 keitimo poreikiai.

D. Lukšaitė informavo, kad Lietuvos vyriausiasis archyvaras numato sudaryti darbo grupę, kuri rengtų naują ADOC specifikacijos versiją. 2013 m. Elektroninių dokumentų valdymo komisijos išplėstiniame posėdyje buvo išsakytas poreikis plačiau naudoti ADOC specifikacijoje numatytą pakuotę. Šiuo metu jau susiduriama su platesnio pakuotės taikymo praktika. Neretai keliamas klausimas, kodėl sudarant elektroninį dokumentą kaip savarankiškas dokumentas negali būti oficialaus popierinio dokumento skaitmeninė kopija. Per pastaruosius 5 metus yra išsakytas ne vienas poreikis keisti specifikaciją. Keitimą skatina ir Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos ir LVAT kuriama centralizuota elektroninių dokumentų valdymo paslauga, numatyta teikti VIISP platformoje. Rengiantis teikti šią paslaugą, galėtų būtų realizuojamos ir naujos specifikacijos reikalavimus atitinkančios bibliotekos.

G. Krušinskas pasiteiravo, ar galimi konceptualūs specifikacijos keitimai. Ar galima numatyti, kad šios specifikacijos dokumentas būtų laisvai išrenkamas (pavyzdžiui, išimant vieną priedą su parašu) ir surenkamas. Komisijos nariai aptarė tokio siūlymo realizavimo galimybes.

V. Krasausko nuomone, keičiant specifikaciją svarbu laikytis ASiC standarto. Estijos atstovai neretai sako, kad ADOC formato dokumentas yra perkrautas metaduomenimis, specifikacijoje detalčiai aptarti elektroninių parašų formatai nuo XAdES-EPES iki XAdES-A. Gal galima paprastesnė ADOC specifikacijos versija, kuri būtų lengviau suprantama iš vartotojo pusės.

A. Orlova atkreipė dėmesį į tai, kad šiuo metu ADOC specifikacija neatitinka EK 2011 m. vasario 25 d. sprendime 2011/130/ES nustatytų minimalių reikalavimų elektroninio parašo formatams. A. Mitašiūnas nurodė, kad minimas sprendimas sietinas su elektroninių parašų tikrinimu, o ADOC specifikacijoje – su jų sukūrimu. Komisijos narys pritarė nuomonei, kad ADOC specifikacija turėtų neprieštarauti EK sprendimui. ADOC specifikacija neprieštarauja ir ASiC standartui.

A. Mitašiūno teigimu, svarbu, kad ADOC specifikacija atitiktų *ASiC Baseline Profile*⁴ standarte keliamus reikalavimus – tiek susijusius su elektroniniais parašais, tiek su konteineriais. Tai ir būtų viena iš jos keitimo užduočių. Pavyzdžiui, *Basic profile* yra numatytas atributas „Pasirašymo laikas“, nes kitos šalys dar nesugeba naudoti laiko žymų. Mums pasirašymo laikas perteklinis. ASiC standartas reikalauja, kad kaip dokumento tipas būtų nurodytas ASiC, o šiuo metu pagal specifikaciją nurodomas – ADOC. Pakeitus dokumento tipo nurodymą iš ADOC į ASiC, būtų pasiektas aukštesnio lygio suderinamumas, o ASiC 7 lygio suderinamumas to nereikalauja. Dar vienas aspektas susijęs su tuo, ką galima naudoti kaip pridėdamą savarankišką dokumentą, sudarant ADOC formato elektroninį dokumentą. Jei į ADOC pakuotę žiūrima kaip į šiukšliadėžę, tuomet į ją daug ką galima įkelti. Jei norima dirbti su tuo, kas įdėta į pakuotę, reikia ir atitinkamų priemonių. Išsakomus poreikius reikia vertinti atsargiai. Informacinės technologijos negali būti šalių ribas trinanti priežastis. Šios technologijos yra pajėgios ir gali tas ribas išsaugoti. Jei mūsų net reglamentas neverčia įvesti standartinių dokumentų, tai neverta atsisakyti nacionalinės specifikacijos. Juk galima pasakyti, kas mūsų šalyje laikoma elektroniniu dokumentu. Jei yra poreikis keisti elektroniniais dokumentais su kitomis šalimis, reikia kalbėti apie suderinamumą. Verta būtų apibrėžti privalomą poaibį, kurį nusakius šalių elektroniniai dokumentai būtų suderinami. Dėl dalies metaduomenų reikėtų susitarti (pvz., su Estijos atstovais), o kiti liktų „nacionalinėje“ specifikacijos dalyje. Taigi tuomet kalbama ne apie vieningą elektroninio dokumento formatą, o apie specialias specifikacijų dalis, užtikrinančias suderinamumą.

M. Pelanis pasiūlė rengti tarpinius specifikacijos pakeitimus, o ne naują versiją. Komisijos nariai aptarė esamų techninių priemonių naudojimo galimybes tikrinant naują specifikacijos versiją atitinkančius ADOC formato dokumentus. Išsiaiškinus, kad ADOC specifikacijos V1.0 priemonės naujos versijos dokumentams nebus tinkamos, aptartas ir lėšų,

⁴ ETSI TS 103 174 V2.2.1 Electronic Signatures and Infrastructures (ESI);ASiC Baseline Profile.

reikalingų įstaigų dokumentų valdymo sistemoms atnaujinti, klausimas. Taip pat aptarti kiti organizaciniai komisijos darbo aspektai.

NUTARTA. Rengiant ADOC specifikacijos naują versiją būtina:

1. Ištaisyti nustatytas klaidas.
2. Užtikrinti, kad ADOC specifikacija atitiktų EK 2011 m. vasario 25 d. sprendime 2011/130/ES nustatytus minimalius reikalavimus elektroninio parašo formatams ir *ASiC Baseline Profile* standarte keliamus reikalavimus aukštesniems suderinamumo lygiams.
3. Įvertinti elektroninių dokumentų, sudaromų pagal ADOC specifikaciją, suderinamumą su kitų Baltijos šalių naudojamais elektroninių dokumentų formatais.

Posėdžio pirmininkė

Daiva Lukšaitė

Protokolą rašė

Ilona Nečiporenkienė